

★ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ★

ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ
ΑΓΙΑ - ΣΟΦΙΑΣ

— Μανούλα μου! ποιά είν' αὐτή ἡ ζωγραφιά ἢ πα-
[τώρια,
Μοῦ τὴν κρατῆς στὰ χέρια σου καὶ τὴν κοιτῆς μὲ θλίψη,
Καὶ σιάζουνε τὰ δάκρυά σου, αὖν τὸ μισογαριτάρι;
— Παιδί μου, εἴν' ἡ "ΑἭ—Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι,
Ποῦχε Σταυρὸ ἕναν καὶρὸ σὶν τοῦτο τοῦ ἀνάνω
Καὶ τετρακόσια οἰμιατρά, κι' ἐξήντα δυὸ καμπάνες,
Καὶ Πατριάρχες λειτουργοὺς καὶ Βασιλιᾶδες γυάλτες..
Παιδί μου, κλαίω γιὰ τὸ Σταυρὸ, ποῦ εἴταν σὶν τὸν

[τοῦτο τοῦ ἀνάνω
Καὶ τώρα μισογέγραφο, σὶν τὸπο τον φωλιάζει,
Παιδί μου γιὰ τὰ τέσσαρα καμπαναριά της κλαίω,
Ποῦχεναν τέσσαρα τζαμιά θεώρατα, μεγάλα,
Κλαίω, ποῦ δὲν εἴν' ἐκκλησιά ἡ "ΑἭ—Σοφία μας πλέον!

— Καὶ πῶς, μανούλα μου, γλυκειά καὶ πῶς καλή μου
[μίνα,
"Ἐγείν' ἡ ἐκκλησιά τζαμιά καὶ ἰδιώχτηκε ὁ Σταυρὸς μας.
— "Ποθ' ἕνας χρόνος δίσεκτος καὶ μιὰ ὠροισμένη

[ἡμέρα,
Κι' ἀνταρτωθήκανε τὰ δυὸ, κι' ἔγειν' ὁ ρυθμὸς ἡ Κροῖον,
Κι' ἐκεῖ, ποῦ πολεμοῦσαν οἱ Ἕλληνες κι' οἱ Τοῦρκοι,
Σκοτώθηκεν ἡρώϊκά ὁ Αὐτοκράτοράς μας
Καὶ μπήκε ὁ Τοῦρκος νικητὴς σὶν ξακουσμένη Πόλη,
Καὶ σκλάβωσε τὸν τόπο μας, τὴ δόλια μας Πατρίδα,
Ποῦ εἴταν ἡ πλιὸ ἔνδοξη κι' ἡ πλιὸ τρανὴ τοῦ Κόσμου!
Τότε, παιδί μου ὁ ἐχθρός, ὁ νικητὴς Σουλτάνος,
Πέταξε κάτω τὸ Σταυρὸ, ποῦ εἴταν σὶν τὸ τοῦτο

[ἀπάνω
Καὶ στήλωσε σὶν θέσει τον τὸ μισογέγραφο τον,
Γκρέμισε τὰ καμπαναριά, τὰ μισομαροχτισμένα,
Μ' ὅλα τὰ οἰμιατρά μαζί καὶ τὲς καμπάνες ὅλες
Κι' ἔχτισε τέσσαρα τζαμιά, θεώρατα μεγάλα,
Σὰν λόγγες, γυγαυόλογγες, ἀκουσμένες, ἄσπρες,
Ποῦ στέκουν 'πὸ τὲς τέσσαρες μεριὲς καὶ τὴ γυλάζουν,
Μὴν ξαναγεῖν ἐκκλησιά καὶ χριστιανένη πάλε!

— Μὴν κλαῖς, μανούλα μου, γλυκειά, μὴν κλαῖς,
[καλή μου μίνα,

Κι' ἐγὼ θὰ γείνω ἀρχηγός, ὅταν θὰ μεγαλώσω...
Θάχω χρυσὰ φορέματα, καὶ περικεφαλαία,
Καὶ σιγάρεττα ἑλληνικά, πεζούρια καὶ καβύλα,
Καὶ θὰ κινήσω μιὰν ἀγὴν νὰ πάω γιὰ τὴν Πόλη...
Κι' ἐκεῖ θ' ἀνοίξω πόλεμο, καὶ τὴν Τοῦρκιὰ θὰ διώξω,
Καὶ θάμειπο μέσα νικητὴς σὶν ξακουσμένη Πόλη...
...Γέλα, μανούλα μου, μὴν κλαῖς! Ἀλήθεια σοῦ τὸ

[λέγω!..
Τότε θὰ πάω σὶν τὴν "ΑἭ—Σοφία μὲ τὸ σιγάτο μου ὅλο
Θὰ ρίξω κίτω τὰ τζαμιά, καὶ θὰ πετάξω πέτρα
Τὸ ἄγριο μισογέγραφο ἀπὸ τὸν τοῦτο τοῦ ἀνάνω
Καὶ τὸ χρυσὸ μας τὸ Σταυρὸ σὶν θέσει τον θὰ στήσω,
Γιὰ νάμει ὁ Πατριάρχης μας, νὰ λειτουργήσῃ μέσα!
— Γιὰ σου, παιδί μου, μοναχὸ καὶ μισοχαναθεμμένο!
"Ἦ Πατριὰ μας κι' ὁ Χριστὸς νὰ σὲ καταξιώσῃ!

X ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ
ΝΑ ΚΤΙΖΩΝΤΑΙ ΑΙ ΠΟΛΕΙΣ

ποῦ δαίει τὰ τὸν σύγχρονο-
μα ἐξέδωκεν ὁ κ. Sitte περὶ
τῆς τέχνης τῆς οἰκοδομικῆς
τῶν πόλεων. Τὸ ἔργον τοῦτο
κυρίως περιλαμβάνει περὶ τῆς
συμμετρίας, περὶ τῶν ἀναλο-
γιῶν τῶν οἰκοδομῶν, περὶ τῶν
μνημείων, τῶν κρητῶν, καὶ
τῶν πλατειῶν. Παρατήρησις

πλήρης καλαισθησίας καὶ γνώσεως διακρίνει τὸ
ἔργον τοῦτο. Κατὰ τὸν κ. Sitte αἱ εὐθεῖαι ὁδοὶ
αἱ ἀπολήγουσαι εἰς πλατείας εἶναι ἡ εὐγενεστέρη
ἐκδηλώσις μιᾶς πόλεως. Κανονικὴ γεωμετρία ἀ-
παιτεῖται. Σκοπὸς τῆς τέχνης δὲν εἶναι ν' ἀναπα-
ραστήσῃ τις ἐν ἔργον τέχνης, δὲν εἶναι νὰ ἔχῃ τις
ἐν ἔργον τέχνης, ἀλλὰ νὰ κάμῃ ὥστε τὸ ἔργον
τοῦτο νὰ ἐκτιμηθῇ. Εἴτε πρόκειται περὶ εἰκόνας,
εἴτε ἀγάλματος, εἴτε αἰουδέποτε κτιρίου, τὰ ἔργα
τῆς τέχνης τὰ ἀνεγνωρισμένα καὶ ὠραῖα ἔχουν
ἀνάγκην τοῦ πλαίστιου τῶν, καὶ λέγοντες πλαῖσιον
ἐννοοῦμεν πᾶν ὅ, τι ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου περι-
λαμβάνει, ὅταν ἴσταιται πρὸ αὐτῶν. Πρέπει νὰ ἀ-
νεύρῃ τις τὸ κέντρον εἰς ὃ νὰ ἐντείνῃ τὴν προσοχήν.
Κάμνω ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς ζωγράφους, γλύπτας,
χαράκτας, ἀρχιτέκτονας νὰ ἐκλέγουν τὸν φωτισμόν,
τὸ περιβάλλον, τὸ βάθος καὶ τὸ πλαῖσιον. Ὅτι ἀρ-
μόζει διὰ τὴν εἰκόνα δύναται περισσότερον νὰ ἐφαρ-
μοσθῇ διὰ μιάν πλατεῖαν, διὰ μιάν ὁδόν, διὰ μιάν
πόλιν. Ὁ κ. Sitte κάμνει ἐπιθεώρησιν τῶν ἀειφό-
ρων πλατειῶν καὶ τῶν ἐπισφαιρέσεων τῶν οἰκῶν,
ἀπὸ τῆς Ἀκροπόλεως, τῆς ἀγορᾶς τῆς Ῥωμαϊκῆς
καὶ Ῥώμης μέχρι τῶν νεωτάτων πλατειῶν τῶν ση-
μερινῶν πόλεων διὰ νὰ δείξῃ πόσον εἶναι ἀκανόνι-
στοι, ἄνευ καλλιτεχνικοῦ τινας συνδυασμοῦ πρὸς διευ-
κόλυσιν τῆς κυκλοφορίας τῶν διαβατῶν καὶ πρὸς
τέρψιν τὴν ἐράσεως.

Ὁ Ἀριστοτέλης εἰς ὀλίγας λέξεις συνώψισε τὴν
τέχνην τὴν οἰκοδομικὴν. Μία πόλις λέγειν πρέπει
νὰ κτίζεται οὕτως ὥστε νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς πολί-
τας τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ὁ κ. Sitte
ἀποδεικνύει τὴν σπουδαιότητα τῶν πλατειῶν τῆς
ἀρχαιότητος, μὲ τὰ ἀγάλματα, τὰς κρήνας, τὰς
στήλας, τὰ μνημεῖα, προδίδοντα ἄρρητον μεγαλο-
πρέπειαν. Κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ τὴν Ἀναγέν-
νησιν ἐπανεύρισκε τις τὴν αὐτὴν τάσιν πρὸς συγ-
κέντρωσιν εἰς ἐν σημεῖον τῶν ἀξιοπαρατηρήτων
μνημείων, ὥστε νὰ κομῇται τὸ κέντρον τῆς δημο-
σίας ζωῆς. Αἱ πλατεῖαι εἶχον πρακτικὸν σκοπὸν
καὶ ἀπετέλουν ἐν σύνολον μὲ τὰ περίεξ κτίρια.
Σήμερον, παρατηρεῖ μελαγχολικῶς ὁ κ. Sitte, χρη-
σιμεύουσι τὸ πολὺ πολὺ ὡς τόπος σταθμεύσεως διὰ
τὰς ἀμάξας, καὶ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν πρὸς τὰς
γύρω οἰκίας. Μετὰ παρέλευσιν αἰώνων, ἡ δημοσία
ζωὴ ἀπεσύρθη ἀπὸ τὰς πλατείας, ἐνῶ ἡ ζωὴ τῶν
ἀρχαίων ἐν ὑπαίθρῳ ἦτο ἀρμυροειδέστερα εἰς τὴν ἀνά-
πτυξιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος.

